

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

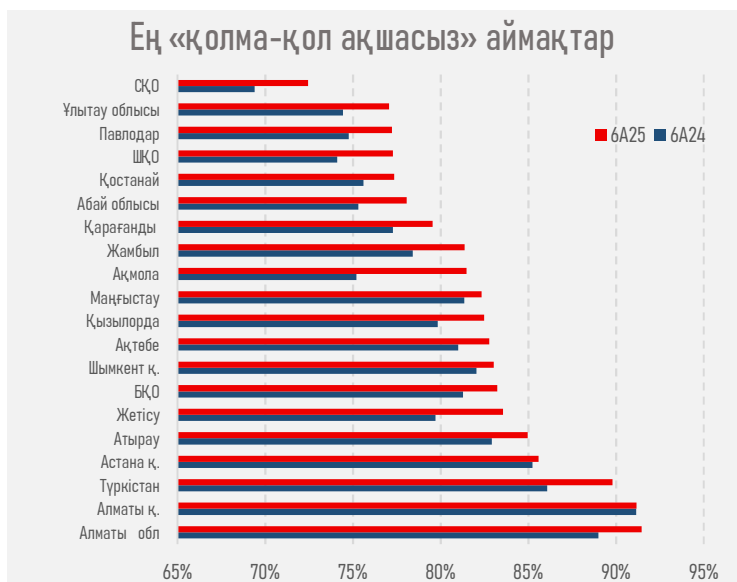
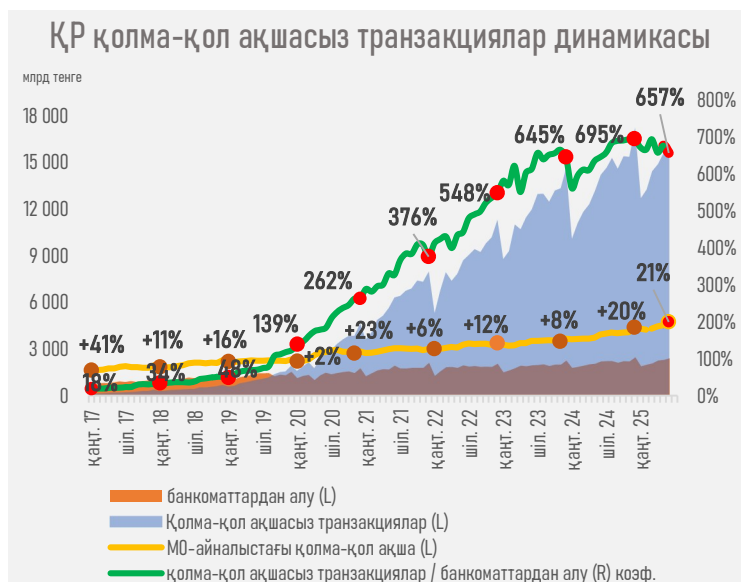
2025 жылдың бірінші жартыжылдығының қорытындысы

Резюме

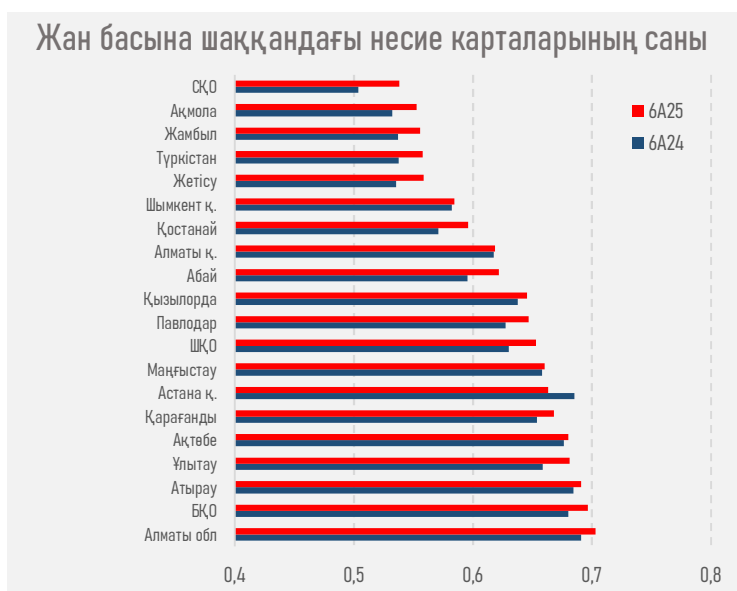
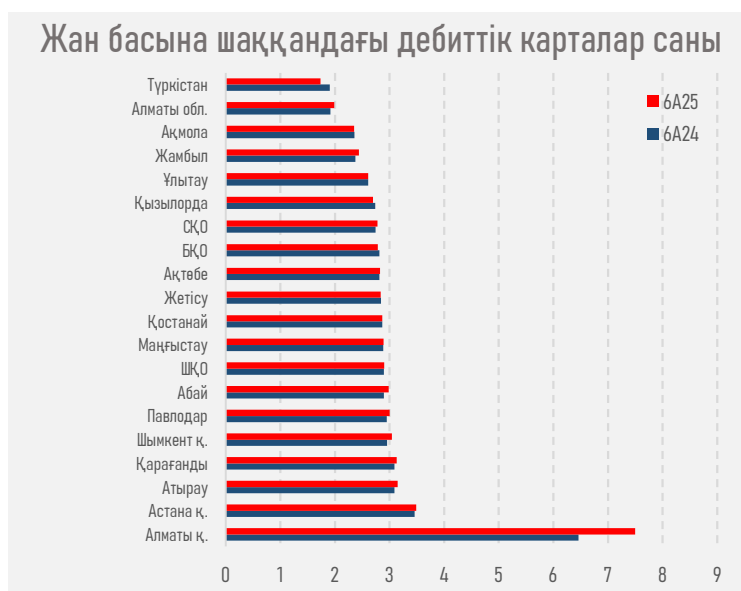
- 2025 жылдың 1 жартыжылдығындағы жағдай қолма-қол ақшасыз төлемдер нарығы тұтынушылық тәртібі құрылымдық өзгерістерді де, цифрлық инфрақұрылымның белсенді дамуын да көрсете отырып, өсу қарқынының жеделдеуін көрсетті.
- Қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемінің өсуі 19,3% (ж/ж) құрады, 2024 жылдың ұсас кезеңіндегі көрсеткіштен асып түсті (15,0% ж/ж). Бұл қолма-қол есеп айырысуды ығыстыру тенденциясының бекітілуін және финтех шешімдеріне деген сенімнің нығаюын растайды.
- Абсолютті сандарда қолма-қол ақшасыз ақша көлемі Т86,6 трлн-ға дейін өсті (бір жыл бұрын Т72,6 трлн-ға қарсы), ал оның транзакциялардың жалпы көлеміндегі үлесі 87,0%-ға (бір жыл бұрын 85,9%) жетті, бұл қаржылық инклюзия мен төлем ортасын одан әрі цифрландырудың өсуін көрсетеді.
- Бұл ретте, төлем инфрақұрылымын кеңейту және цифрлық сауаттылықты арттыру жөніндегі белсенді шаралар аясында қолма-қол ақшасыз есеп айырысулар үлесінің анағұрлым күшті өсуі өңірлерде аз енуімен жүреді.
- Қолма-қол ақшасыз операциялар үлесінің ең көп өсімі Ақмола (+6,3 п.т.), Жетісу (+3,8 п.т.), Түркістан (+3,7 п. т.) облыстарында, сондай-ақ СҚО-да (+3,0 п. т.) тіркелді. Бұл цифрлық ландшафттың теңестірілуін және бір жыл ішінде 21,7-ден 19,0 пайыздық тармаққа дейін қысқарған аймақтық "цифрлық алшақтықтың" төмендеуін көрсетеді.

- Транзакция құрылымы өзгеруді жалғастыруда: байланыссыз және интернет төлемдерінің үлесі 90,4%-ға жетті, бұл тұтынушылардың ыңғайлы және жылдам төлем әдістерінің артықшылықтарын көрсетеді. QR төлемдері 10,2% алды — бұл сегмент пайдаланушы тәжірибесін жеңілдететін бірыңғай QR кодын енгізгеннен кейін жеделдетіледі деп күтілуде. POS-терминалдармен қамтамасыз ету жақсарды: 1000 адамға 67 құрылғы (жыл бұрын 58). Бұл қолма-қол ақшасыз төлемдерді ынталандырудың маңызды шарты, әсіресе қолма-қол ақшасыз кірісі аз аймақтарда.
- Биылғы 1 жартыжылдықта қазақстандықтар банкоматтар арқылы 2024 жылдың ұсас кезеңіндегі Т11,9 трлн теңгемен салыстырғанда Т12,9 трлн теңгені (+8,9%) қолма-қол ақшаға айналдырды, бұл шалғайдағы елді мекендердегі күнделікті шығыстар үшін қолма-қол ақшаға деген қажеттіліктің сақталуын, экономикадағы көлеңкелі сектордың әлі де жоғары үлесін (ЖІӨ-ге 16,7%) көрсетуі мүмкін.
- Айналыстағы қолма-қол ақшаның екі таңбалы өсуі аясында (+21% ж/ж) орта есеппен әрбір қазақстандыққа бір жыл бұрын Т194 мыңға қарсы Т232 мың қолма-қол ақша келеді.
- Қолма-қол ақшасыз және қолма-қол ақшасыз есеп айырысулар параллель өсуді жалғастыруда, бірақ қолма-қол ақшасыз өсу қарқыны қолма-қол ақша айналымынан едәуір асып түседі, бұл оның төлем жүйесіндегі басым рөлін күшейтеді.
- Төлем белсенділігінің жалпы өсуі аясында жергілікті төлем жүйелерінің пайдасына қалыпты теңгерім байқалады: ҚР төлем жүйелері карталарының саны 6,1%-ға (27,4 млн-ға дейін) өсті, бұл ұлттық төлем тәуелсіздігінің жаһандық трендіне сәйкес келеді.

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

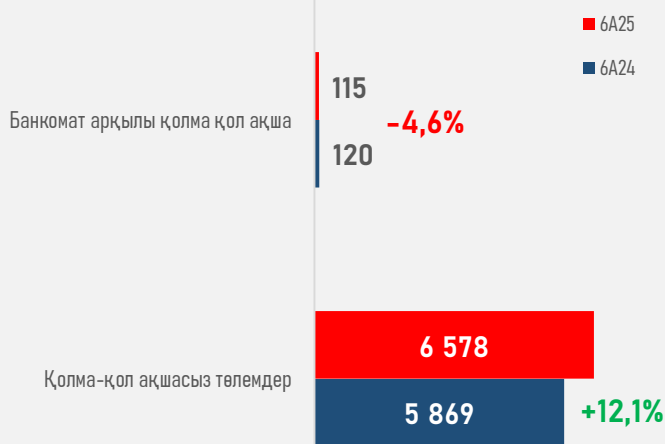

* Деректер көзі: ҚРҰБ, ҚР СЖРА ҰСБ

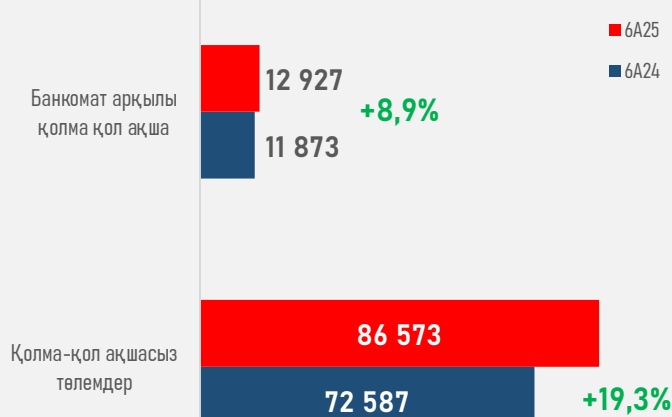
© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

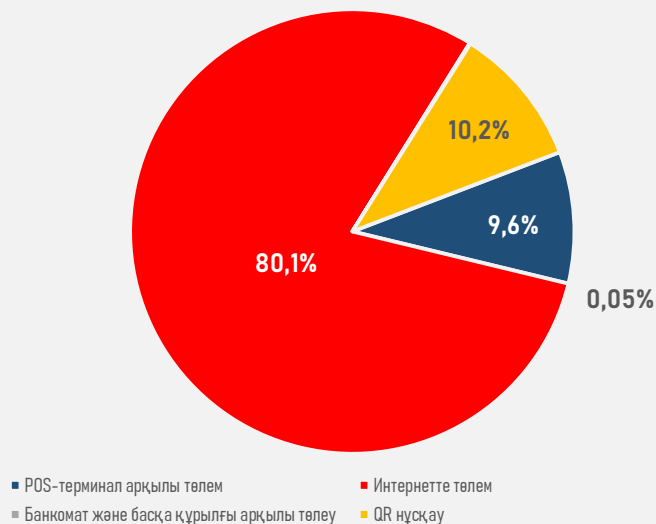

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

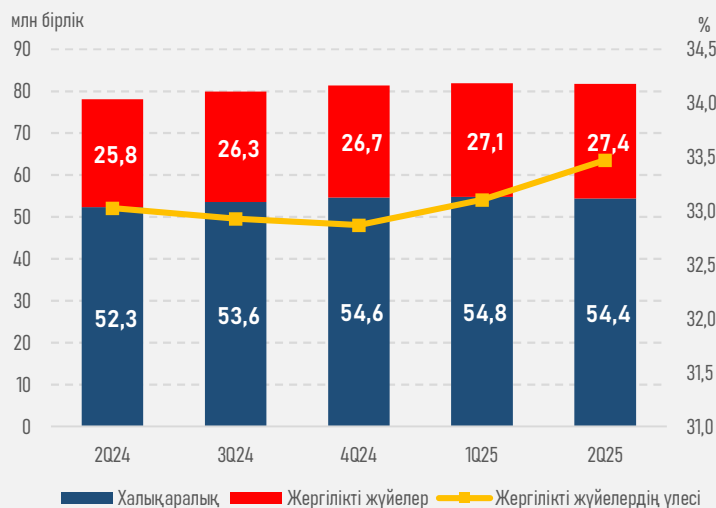

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу және жергілікті төлем жүйелерінің үлесі*

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Төлем жүйесінің дамуы клиент үшін бәсекелестіктің күшеюі, цифрлық инфрақұрылымға инвестициялардың белсенді ағыны, сондай-ақ тұтынушылық тәртіптегі терең өзгерістер аясында жеделдетілген динамиканы көрсетуді жалғастыруда.

2025 жылдың бірінші жартыжылдығында Қазақстанның қолма-қол ақшасыз төлемдер нарығы қарқынды өсуді көрсетті: транзакциялар көлемі 19,3% ж/ж-ға, Т86,6 трлн-ға дейін ұлғайды, ал төлем айналымындағы қолма-қол ақшасыз төлемдер үлесі 87,0% - ға (бір жыл бұрын 85,9%) жетті. Негізгі драйверлер-цифрлық сервистерді белсенді дамыту, POS-терминалдар желісін кеңейту (бір жыл бұрынғы 58 адамға қарағанда 1000 адамға 67 құрылғы), финтехке деген сенімнің артуы және кәсіпкерлердің кірістерін фискализациялауды бақылауды қатаңдату.

Сонымен қатар, қолма-қол ақшасыз операцияның орташа чегі бір кезең ішінде Т12,4 мыңнан Т13,2 мыңға дейін (+6,2%), ал қолма-қол ақшаны алу кезінде Т98,9 мыңнан Т112,9 мыңға дейін (+14,2%) өсті. Екі сегменттегі орташа чектің өсуі төлем белсенділігі мен тұтынудың кеңеюін көрсетеді, бірақ өсудің едәуір бөлігі инфляциялық болып табылады (ТБИ +11,8%), бұл сатып алу қабілетінің нақты өсуін шектейді.

Нарық үшін келесі маңызды кезең ел деңгейіндегі қолма-қол ақшасыз есеп айырысу көлемінің 90% психологиялық белгісін еңсеру болады. Бұған Бірыңғай QR-кодты іске қосу, телефон нөмірі бойынша банкаралық аударымдар сервисін кеңейту, цифрлық теңгені (CBDC) кеңінен қолдану, оның ішінде бюджет шығыстарында, цифрлық қаржы активтері мен ашық API айналымына енгізу ықпал етеді, бұл Қазақстанды төлем ортасын цифрландыру бойынша көшбасшы елдердің жоғарғы жолағына жақындатады.